

2021-05-27
Dnr: S2021/00850
Vårt dnr: 013/2021

s.remissvar@regeringskansliet.se
henrik.moberg@regeringskansliet.se

Socialdepartementet

Yttrande över betänkandet SOU 2021:4 *Informationsöverföring inom vård och omsorg*

Sveriges Dövas Riksförbund, SDR, driver frågor, agerar kraftfullt och väcker opinion om våra mänskliga och demokratiska rättigheter. Vi arbetar för rätten och möjligheten att använda svenskt teckenspråk, samt driver på utvecklingen mot ett samhälle där det svenska teckenspråket har en självklar plats.

Sammanfattning

SDR bestyrker nyttan av ett fungerande informationssystem med omsorgsdokumentation som delas för omsorgstagarens bästa. När det systemet fungerar som det ska leder det till trygg och kvalitetssäkrad vård och omsorg. Vid ökad digitalisering är det extra viktigt att bibehålla omsorgstagarens integritet men även underlätta för vård och omsorg att uppfylla sitt åtagande. SDR vill här lyfta viktiga kriterier för vår målgrupp, särskilt när det gäller integritetsstärkande åtgärder.

Att vara döv är mer än att bara sakna hörsel. Alla döva är olika och med teckenspråk som grund utgör vi en språklig och kulturell gemenskap. Vi har rätt att välja det språk som passar bäst vid olika situationer och tillfällen. Vi har olika preferenser kring språkval och kommunikation genom teckenspråk, skrivet och talat språk.

Kvalitetssäkrad vård och omsorgsdokumentation för döva innefattar att kommunikationen verkligen når fram till omsorgstagaren. Vård, omsorg och socialtjänst måste ha kunskap om dövas specifika behov, vilket i många fall innebär att teckenspråkstolk ska beställas och följdfrågor ska ställas för att säkerställa att omsorgstagaren förstår vad som sker. Vidare leder bristfällig dokumentation till att omsorgstagaren inte får den vård hen har rätt till då uppgifter om hens språkbehov saknas.

12.3.9 Föreslagna integritetsstärkande åtgärder

För att omsorgsmottagaren ska kunna ta ställning till om dokumentationen ska göras tillgänglig för andra omsorgsgivare krävs det att han eller hon får korrekt och begriplig information.

Utredningen belyser således vikten av att omsorgstagaren ska informeras om den dokumentation som sker. För döva är det viktigt att informationen sker på det språk hen förstår.

I en rapport utgiven av Sveriges Dövas Pensionärs förbund – *Valfrihet och värdighet saknas hos äldre döva* (Birgitta Martinell 2010) – framkommer att många äldre döva inte kan läsa dagstidningen.

Med det i åtanke bör vård, omsorg och socialtjänst säkra att omsorgstagaren får information på sina villkor. Detta betyder att omsorgstagaren måste få kommunicera på det språk hen använder, svenskt teckenspråk.

Även socialstyrelsen lyfter vikten av att man säkerställer att patienten/brukaren förstår vad som sker.

Personalen måste vara lyhörd och kommunicera på patientens villkor för att diagnostik och behandlingsval ska bli ändamålsenliga. [Kommunikation och informationsöverföring - Patientsäkerhet \(socialstyrelsen.se\)](https://www.socialstyrelsen.se/kommunikation-och-informationsoverforing-patientsakerhet)

För döva som har svenskt teckenspråk som första språk innebär det att få information på svenskt teckenspråk, genom teckenspråkstolk. Personalen måste följaktigen se till att det finns teckenspråkstolk på plats. Personalen måste även säkerställa att omsorgstagaren förstått informationen genom följdfrågor, så hen kan ta eget ansvar för sin behandling.

Vidare har SDR erfarenheter av att vårdpersonal inte har kunskap kring hur de beställer teckenspråkstolk, trots att det är deras lagstadgade skyldighet enligt Hälso- och sjukvårdslagen. Kunskapsnivån kring tolkbeställning varierar hos sjukvårdspersonalen. I vissa fall krävs även en andra tolkresurs: döv teckenspråkstolk. Döva nyanlända är en grupp som är i särskilt stort behov av döv teckenspråkstolk, för att säkert förstå vad som framkommer i kommunikationen.

SDR kräver att rutinerna för beställning av teckenspråkstolk förbättras inom hela vård- och omsorgssystemet och socialtjänsten.

13 Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst

13.2.3 Hälso- och sjukvårdens behov av elektronisk åtkomst till socialtjänstens dokumentation

...när en patient ska flytta in på ett särskilt boende behöver den kommunala hälso- och sjukvården få information om patienten i förväg för att inte insatser ska fördröjas.

SDR har flera erfarenheter av att det saknas uppgifter i dokumentationen att omsorgstagaren är döv och talar svenskt teckenspråk. Detta leder till patientsäkerhet av högsta grad. Det bör stå i journalen till exempel ”Omsorgstagaren är döv och har svenskt teckenspråk som första språk. För att genomföra besök på bästa sätt, boka teckenspråkstolk.”

Därför kräver SDR att dokumentationen blir utförligare, så att nästa instans förstår omsorgstagarens behov, vilket i detta fall är att få kommunicera på svenskt teckenspråk. Detta givetvis under förutsättning att omsorgstagaren själv förstår vad som dokumenteras om hen.

Vänliga hälsningar

Sveriges Dövas Riksförbund

Åsa Henningsson
Förbundsordförande